

23 Sed pone quod Iudens.] Adde ¶ Ruinus in consilio 145. columna quinta, volumine quinto, ubi tractat de excusatione Iudaeorum blasphemantium, & ubi Ecclesia non habet iurisdictionem temporalem, Iudaei non puniuntur nisi per Iudicem secularem, secundum Alexand. consilio nonagesimo nono hic allegato: sed ego vidi seruari contrarium, quod etiam in locis non subiectis Ecclesiae puniuntur à Iudicibus Ecclesiasticis, & credo hanc esse rationem, quia crimen blasphemiae est mixti fori, ut per Boslium, in titulo de inquisitione. numero 132. & nonnulli tenuerunt puniendos esse per Inquisitorem; sed hoc latissime habetur per Adden. ad Bertaz. in consilio 250. Baiard.

m Excusari potest.] Ad 25 de ¶ quod hoc procedit, quando quis iracundia, & iusto dolore motus, blasphematur, ut per Folleium in practica censuali, in verbo Nicolaus Episcopus, numero 56. cum sequent. Tiraquell. de penis temper. causa prima, numero decimo quarto, cum pluribus sequentibus. ubi refert Decius in consilio 163. vers. non debet illud dictum de blasphemia, dicentem, non dici proprie blasphematorem, qui in ludo forte blasphemauerit, dum iratus esset, & per Fabium de Monteleon. in tract. super 4. litteris arbitralibus, part. 4. numero 72. ubi ¶ ponit exceptiones in crimine blasphemiae; & multa exempla, quando quis dicatur iusto dolore motus ad iracundiam; vide etiam Menoch. de arbitr. iudic. casus 375. numero 33. & ea, quae posui in dicta quaest. 60. in versic. est etiam ira breuis furor.

27 Item ¶ adde, quod si quis statim se corrigat, puta dicendo, Dio mel perdom, percutiendo pectus, vel os, vel aliquid simile, agendo ex subita correptione, poenam euitaret blasphemiae, quia esset enidens argumentum, quod ex lubrico lingua blasphemauerit, Alexand. consilio 15. ante fin. volum. 3. Felyn. in cap. auditus, col. 18. de praescript. Gerard. sing. 83. Soc. in consil. 102. & Capoll. conf. 79. Baiard.

n Qui iratus motus.] Blasphemans per iram, Fatim. supra nu. 47. & 48. Ref.

o Item potest excusari.] Adde Bellon. conf. 69. numero 8. & rationem huius instabilis dicti, vide per Felyn. in cap. Nam concupiscentiam col. 3. post med. extr. de consur. allegat Abb. in cap. Relatum, nu. 8. Ne clerici, vel Monachi, & ab eo Felyn. ibidem omnia extrahit. Drug.

o Item potest excusari.] Consuetudo provinciae, an excuset blasphemum Farin. sup. nu. 44. & 45. & q. 20. nu. 13. Ref.

o Item potest excusari.] Consuetudo excusat à poena temporali, etiam homicidij, non autem aeternali, Cremen. sing. 149. mos puerorum, Ancharan. & alij Doct. in cap. cum venerabilis de consuet. Roman. sing. 19. an consuetudo; & intellige de consuetud. publica, quae excusat, dummodo non sit contra ius diuinum, vel naturale, & non sit per Principem, vel legem aboluta, quia tunc non excusat, Tiraquell. de poen. temp. cau. 42. ubi plenè hanc materiam tractauit, & posset excusari à blasphemia, ut mitius puniatur. Et ideò vide eum, qui multum diffusè hanc materiam tractauit; sed Bero. in consil. 90. per totum volum. 3. tenet, quod consuetudo à poena legis excusat, etiam quod consuetudo per legem Principis abrogata fuisset, si ante, & post dictam legem consuetudo seruata fuerit; & quod hoc procedat in licitis, non autem in illicitis, ut est in ludo prohibito. Vide etiam Grammat. in consilio 15. numero duodecimo, & Mascard. de probationibus, in conclusione 194. numero nono, ubi tenet, quod consuetudo excusat à rigoro poenae: sed contrarium est verius, quod non excusat, quia in his, quae de se, & sui natura, mala, & detestabilia sunt; & praesertim contra ius diuinum; consuetudo, etiam quod totius mundi illa vteretur, non excusat, cap. flagitia, 32. quaestione septima. Calcan. consil. 28. columna 5. Gabr. commun. conclusion. libro septimo, concl. 8. num. 27. Fe yn. in cap. ea, quae de Symon. & late Farinae. quaest. crimin. in quaest. 20. num. 44. cum seqq.

29 & ¶ quot modis blasphemans à poena blasphemiae se excusare possit, late habetur per Decian. in tract. crimin. cap. quinto, Tomo 2. Baiard.

S. FALSVM.

S Y M M A R I A.

Ex Claro.

- 1 Falsi crimen est publicum.
- 2 Falsitas circa multa committi potest.
- 3 Falsitas circa testes multis modis committitur.
- 4 Subornans testes an dicatur falsum committere.
- 5 Et an credatur testibus dicentibus se ad preces alicuius falsum deposuisse.
- 6 Producing falsos testes an dicatur falsum committere.
- 7 Et an stante statuto puniente producentem falsos testes punire debeat produens unum tantum modo testem falsum.
- 8 Testis falsum deponens dicitur falsum committere, Remissive.
- 9 Et quid si deponat in iudicio contrarium eius quod prius dixerat extra iudicium.
- 10 Et quid si deponat contrarium eius quod dixerat in alio iudicio.
- 11 Et quid si duo testes inuicem sibi contradicant, an sint de falso puniendi.
- 12 Et an dicta testium sint inter se concordanda, ut evitetur falsum.
- 13 Testis deponens super negativa est suspectus de falso.
- 14 Testis deponens falsum, non circa factum principale, sed circa alia extrinseca non potest puniri de falso.
- 15 Si testis neget dixisse, prout scriptum, reperitur, cui magis credendum sit, notario, an test.
- 16 Testis, qui falsum deposuit sine iuramento, an possit puniri de falso.
- 17 Ad hoc ut testis dicatur falsus, an requiratur, quid probetur ipsum fuisse corruptum.
- 18 Et quid de conuerso: nunquid sufficiat probare, quod fuit pecunia corruptus, absque eo quod probetur falsum deposuisse.
- 19 Poena testis falsi quae sit.
- 20 Utens dicto falsi testis dicitur falsum committere.
- 21 Fabricans falsum instrumentum, dicitur falsum committere.
- 22 Et quae sit poena notarii fabricantis instrumentum.
- 23 Producing falsum instrumentum dicitur falsum committere.
- 24 Utens falso instrumento scienter dicitur falsum committere.
- 25 Et quomodo hoc casu conuinci possit de scientia.
- 26 Et an puniatur eadem poena, ac si illud fabricasset.
- 27 Notarius ponens in instrumento, quod interuenit pretij numeratio, licet reuera pecunia non fuerit numerata, incidit in poenam falsi.
- 28 Notarius scribens in instrumento Rogauit Titius, spondit Meuius, cum tamen Titius esset absens, incidit in poenam falsi.
- 29 Notarius consciens instrumento super re illicita, incidit in poenam falsi.
- 30 Notarius negans se rogatum de instrumento, de quo re vera fuit rogatus, punitur poena falsi.
- 31 Falsificans litteras Principi punitur poena falsi.
- 32 Abradens instrumentum dicitur falsum committere.
- 33 Aperiens litteras alienas, & illas ostendens aduersario, incidit in poenam falsi.
- 34 Adscribens sibi legatum in testamento alieno punitur poena falsi.
- 35 Et quid in testamento nuncupatio.
- 36 Prohibens aliquem testari incidit in crimen falsi.
- 37 Vendens eandem rem duobus incidit in poenam falsi.
- 38 Suspicio falsi pro veritate habetur.
- 39 Et quid ad puniendum criminaliter.
- 40 Quae sit poena falsi.
- 41 Falsitatem committens circa testes, instrumenta, vel acta causa, an causam ipsam amittat.
- 42 Falsitas an possit committi sine dolo.
- 43 Falsum non dicitur id, quod adiuuatur primordio veritatis.

- 44 Falsitas nemini prauidians an sit punibilis.
- 45 Iudex omni studio, & interpretatione curare debet, ut falsum eueniat.
- 46 Falsificans monetam qua poena puniatur.
- 47 Radens, aut minuens monetam, qua poena puniatur.
- 48 Expendens falsam monetam, qua poena puniatur.

Ex Additionibus.

- 1 Falsi crimen grauissimum est.
- 2 Falsi specialia remissive.
- 3 Falsi crimen in generalis delictorum abolitione non comprehenditur.
- 4 Falsi crimen acerrimum indagacionem requirit.
- 5 Iudicis officium venit ad damna, & interesse partis in iudicio falsi etiam criminaliter intentato.
- 6 Falsum multis modis committitur.
- 7 Et quae necessario requirantur ut dicatur commissum.
- 8 Falsitas non solet committi sine causa.
- 9 Et ad incurrendum falsum quid sufficiat.
- 10 Falsitas priuatur praesumptionibus & coniecturis.
- 11 Falsitas quomodo probetur remissive.
- 12 Quaestio falsi facit silere causam homicidij.
- 13 Subornans testes punitur, licet testes recusauerint falsum deponere. Et etiam si testibus corruptis non utatur. num. eod. Et quid si testis persuasus ad dicendum falsum deponeret veritatem, num. eod.
- 14 Et quando praesumatur subornatio, remissive. Testis quando praesumatur corruptus, & possit corrigere dictum suum, num. eod.
- 15 Testes quando dicantur subornati. Subornationis coniectura remissive, num. eod.
- 16 Subornans testes extra causam finale condemnationis, vel absolutiois minoris poena tenetur.
- 17 Subornatus an probet contra subornantem.
- 18 Testis corruptus contra corruptentem admittitur, quando veritas aliter haberi non potest.
- 19 Et quando testi corrupto sit credendum remissive. Et an faciat iudicium ad torturam infra num. 26.
- 20 Et an duo testes dicentes se aperte corruptus sufficiant ad condemnandum.
- 21 Et quid si sint singulares.
- 22 Testis afferens aliquem ubi esse eum pecunia corumpere an plene probet.
- 23 Statutum contra falsum testimonium suadentes, instrumentes, vel subornantes, licet non sequatur effectus, comprehendit eum, qui suadere, instrui, vel subornari passus est.
- 24 Subornans testes, ut alibi deponant falsum, poterit in loco subornationis puniri, & testes in loco falsitatis.
- 25 Subornans testes tenetur etiam ad refectionem expensarum reo absoluto.
- 27 Producing falsos testes si condemnentur de falso, non prauidiatur testibus, nec e contra.
- 28 Testes plures falsos, & plura instrumenta falsa producing ad unum finem pro vna falsitate est puniendus.
- 29 Et quid in committente plures falsitates diuersis temporibus, & locis.
- 30 Et si producing falsos testes fuerit punitus, non nocet testibus, nec e contra.
- 31 Falsitatem fabricans, & ea utens, non tenetur de vsu.
- 32 Testis falsus quis dicatur.
- 33 Testis in causa capitalis contra innocentem falsum deponens quae poena sit puniendus.
- 34 Et quid si pro saluanda vita, vel honori alterius falsum deposuerit.
- 35 Testis an poena falsi puniri possit, si existimans verum dicere falsum deponat.
- 36 Testis per verbum credo falsum deposuisse conuictus poena falsi tenetur.
- 37 Testis deponens verum, sed falsam rationem reddens, falsi crimen non incurrit.
- 38 Et variatio in dicto, & ratione non attenditur ad inducendam falsitatem.